MODALITĂŢI DE SOLUŢIONARE A DIFERENDELOR MARITIME

Diana SÎRCU,
doctor în drept,
conferenţiar universitar

СРЕДСТВА РАЗРЕШЕНИЯ МОРСКИХ СПОРОВ

Принцип мирного разрешения морских споров, имея основополагающее политико-правовое значение при регулировании международных отношений в такой области государств как использование Мирового Океана, появился вместе с использованием морских или водных ресурсов. Данный принцип, как фундаментальный принцип международного публичного права, предусматривает разрешение всех международных разногласий мирным путём. Создание такого обязательства в сфере использования и освоения Мирового Океана, по сути, будет служить интересам государств, и как следствие, послужит сокращению конфликтов, которые могут возникнуть в данной сфере.

MECHANISMS OF MARITIME DISPUTES RESOLUTIONS

The principle of peace settlement of maritime disputes, having a fundamental politico-legal importance in the development of international relations in such area of state's activity as the use of the World Ocean, has appeared together with the use of maritime or aquatic resources. The given principle, being a basic principle of international public law, provides a peaceful settlement of all international disagreements. Creation of such obligation in the sphere of use and exploitation of the World Ocean, in fact, would serve state's interests, and as consequence, would reduce the conflicts, arising in the given field.

Principiul soluţionării pe cale paşnică a diferendelor maritime, apărut odată cu folosirea resurselor mării sau resurselor acvatice, are o importanţă politico-juridică în reglementarea relaţiilor internaţionale, în aşa sferă a activităţii statelor, cum este folosirea Oceanului Planetar. Acest principiu nu este altceva decât o aplicare ramurală a principiului fundamental al dreptului internaţional public potrivit căruia toate diferendele internaţionale trebuie rezolvate exclusiv prin mijloace paşnice. A crea o astfel de obligaţie în procesul explorării şi exploatării Oceanului Planetar, de fapt, ar conveni intereselor statelor şi, în consecinţă, ar contribui la reducerea conflictelor care pot apărea în această activitate[1].

Acţiunile unilaterale ale unor state în orice regiune maritimă, neluând în considerare interesele altor subiecţi ai dreptului internaţional, pot prejudicia interesele comunităţii mondiale. De exemplu, mărirea jurisdicţiei naţionale asupra unui spaţiu maritim alăturat aduce prejudicii intereselor altor state, deoarece micşorează marea liberă şi zona internaţională a spaţiilor submarine, care sunt deschise pentru folosirea liberă şi raţională.

Interesele umanităţii pot fi încălcate şi prin folosirea excesivă a resurselor maritime de către un stat în limitele jurisdicţiei sale sau daunele pot fi cauzate altor state în legătură cu poluarea mediului maritim.

Cum arată practica internaţională, diferendele maritime apar cel mai des prin realizarea următoarelor acţiuni:

- stabilirea hotarelor mării teritoriale,
- determinarea hotarelor platoului continental,
- demarcarea zonelor economice exclusive,
- extragerea de către mai multe state a aceloraşi resurse acvatice sau a resurselor diferite, dar în una şi aceeaşi regiune,
- exercitarea navigaţiei libere în regiunile, ce se află sub jurisdicţia altui stat,
- poluării mărilor.

Prin urmare, putem menţiona că prin *diferend maritim internaţional* se înţelege acea confruntare obiectivă de interese între subiecţii dreptului internaţional în legătură cu folosirea Oceanului Planetar, care opune contestaţii de ordin juridic între părţile implicate.

Pentru prima dată mijloacele de soluţionare paşnică a diferendelor maritime au fost prevăzute de Convenţia asupra dreptului mării de la Montego Bay din 1982, fiindu-le consacrată o parte specială şi anume – Partea XV, care face trimiteri punctuale la alte articole, secţiuni, părţi şi anexe ale convenţiei.

Astfel convenţia la articolul 279 reafirmă principiul fundamental al dreptului internaţional public, potrivit căruia statelor le revine obligaţia de a rezolva orice diferend, care ar putea să apară între ele în legătură cu interpretarea sau aplicarea acesteia, prin mijloace paşnice, conform Cartei ONU. În consecinţă, ea oferă mai multe mijloace diplomatice şi jurisdicţionale de soluţionare a diferendelor maritime, pe care statele sunt libere să le aleagă pe cele mai potrivite pentru diferendul lor.

Mijloacele diplomatice. Astfel dintre mijloacele politico-diplomatice convenția recomandă negocierea şi concilierea.

Negocierea. Potrivit articolelor 283-284 atunci când apare un diferend între statele părți în legătură cu interpretarea sau aplicarea convenției, părțile în litigiu vor proceda imediat la un schimb de păreri privind rezolvarea diferendului prin negocieri sau orice stat parte poate invita cealaltă sau celelalte părți să supună diferendul unei concilieri după o procedură specială. Această procedură este prevăzută la anexa V la convenție.

Concilierea. Dacă invitația unei părți de a supune diferendul maritim unei proceduri de conciliere a fost acceptată de cealaltă parte, procedura de conciliere se declanşează printr-o notificare scrisă. Comisia de conciliere se compune din cinci conciliatori desemnați de pe o listă întocmită de Secretarul General al ONU[2], pentru întocmirea căreia fiecare stat-parte la convenție este abilitat să desemneze patru conciliatori, care se bucură de cea mai înaltă reputație de imparțialitate, de competență şi de integritate. Numele unui conciliator va rămâne pe listă până când acesta este retras de către statul-parte care l-a desemnat.

Partea care declanşează procedura concilierii numeşte doi conciliatori, care se aleg de pe lista enunțată din care unul poate să fie dintre cetățenii săi. Aceste numiri trebuie să fie menționate în notificare. Cealaltă parte la diferend va numi în acelaşi mod doi conciliatori în termen de 21 de zile de la primirea notificării. Dacă numirile nu sunt făcute în termenul prevăzut, partea care a declanşat procedura poate, în săptămâna care urmează după expirarea acestui termen, fie să pună capăt procedurii printr-o notificare adresată celeilalte părți, fie să ceară Secretarului General al ONU să efectueze aceste numiri. Secretarul General al ONU va efectua numirile necesare, alegând, cu consultarea părților la diferend, persoane care figurează pe lista conciliatorilor, în termen de 30 de zile de la primirea unei astfel de cereri.

Într-un termen de 30 de zile de la data ultimei numiri, cei patru conciliatori desemnați vor numi un al cincilea de pe lista de conciliatori, care va fi preşedinte. Dacă numirea nu este făcută în termenul prevăzut, fiecare parte poate, în săptămâna care urmează după expirarea acestui termen, să ceară Secretarului General al ONU să efectueze această numire conform aceleiaşi proceduri. Dacă părțile nu convin altfel, comisia de conciliere îşi stabileşte singură procedura.

În termen de 12 luni de la constituirea sa comisia trebuie să prezinte raportul său. Pentru întocmirea lui, ea poate, cu consimțământul părților la diferend, să invite orice stat parte să-i prezinte punctul de vedere, verbal sau scris. Hotărârile de procedură, recomandările şi raportul comisiei vor fi adoptate cu majoritatea membrilor săi. Comisia poate supune atenției părților orice măsură susceptibilă de a facilita rezolvarea pe cale amiabilă a diferendului. Comisia ascultă părțile, examinează pretențiile şi obiecțiile lor şi le face propuneri în scopul de a le ajuta să ajungă la o rezolvare a diferendului pe cale amiabilă. Raportul va conține eventualul acord intervenit sau, în lipsa acestuia, concluziile sale asupra tuturor problemelor de fapt sau de drept referitoare la obiectul diferendului, precum şi recomandările pe care le consideră potrivite în scopul unei rezolvări amiabile. Raportul se depune la Secretarul General al ONU şi se transmite părților în diferend. Acest raport, inclusiv toate concluziile sau recomandările conținute, nu este obligatoriu pentru părțile în diferend.

Procedura de conciliere este încheiată în următoarele cazuri:

1. atunci când diferendul a fost rezolvat,

2. când părțile au acceptat sau o parte au respins recomandările din raport printr-o notificare scrisă adresată Secretarului General al ONU,

3. la expirarea unei perioade de 3 luni de la data comunicării raportului părților. Onorariile şi cheltuielile comisiei vor fi suportate de către părțile la diferend. Printr-un acord aplicabil numai diferendului respectiv, părțile la diferend pot conveni să deroge de la acesta procedură.

Modalități jurisdicționale de soluționare a diferendelor maritime. Cu unele excepții, orice diferend referitor la interpretarea sau aplicarea convenției, care nu a fost rezolvat prin negociere sau conciliere, va fi supus, la cererea uneia din părți la diferend, mijloacelor jurisdicționale prevăzute de articolul 287 al convenției. În acest sens, atunci când semnează sau ratifică convenția, ori aderă la aceasta, sau în orice moment după aceea, un stat va fi liber să aleagă, printr-o declarație scrisă, unul sau mai multe dintre următoarele mijloace de rezolvare a diferendelor:

1. Curtea Internațională de Justiție,

2. Tribunalul Internațional pentru Dreptul Mării, inclusiv Camera pentru Rezolvarea Diferendelor referitoare la Teritoriile Submarine,

3. Tribunalul arbitral,

4. Tribunalul arbitral special.

Primul mijloc jurisdicțional, Curtea Internațională de Justiție, este o jurisdicție cu o competență materială generală în rezolvarea diferendelor internaționale, prin urmare studiul ei este consacrat în cadrul unei alte instituții a dreptului internațional. Celelalte mijloace dispun de o competență specială, limitându-se numai la diferendele apărute din activitățile maritime.

Tribunalul internațional pentru dreptul mării (TIM)[3]. Tribunalul internațional pentru dreptul mării este o jurisdicție internațională care funcționează în baza Convenției din 1982 şi a Statutului său, care constituie Anexa a VI-a la convenție. Plus la aceasta, Tribunalul şi-a stabilit printr-un regulament propriu modul în care îşi exercită atribuțiile şi îşi adoptă regulile de procedură[4]. Tribunalul îşi are sediul în oraşul Hammburg.

TIM este compus din 21 membri independenți, aleşi dintre persoanele care se bucură de cea mai înaltă reputație de echitate şi integritate şi care posedă o competență recunoscută în domeniul dreptului mării. La constituirea tribunalului trebuie să se asigure reprezentarea principalelor sisteme juridice din lume şi o repartiție geografică echitabilă. Tribunalul nu poate avea în componența sa mai mult de un cetățean al aceluiaşi stat şi mai puțin de trei membri din fiecare grup geografic definit de către Adunarea Generală a ONU. Fiecare stat poate desemna cel mult două persoane.

Membrii Tribunalului sunt aleşi prin vot secret în cadrul unei reuniuni a statelor-părți, convocată de către Secretarul General al ONU (la prima alegere) şi după procedura fixată de către statele-părți (la alegerile ulterioare), de pe o listă a candidaților. Membrii TIM sunt aleşi pentru 9 ani şi sunt reeligibili. Membrii TIM nu pot exercita nicio funcție politică sau administrativă, nici să fie asociați în mod activ sau să aibă interese financiare în nici una din operațiunile unei întreprinderi care se ocupă de explorarea sau exploatarea resurselor mării sau ale fundurilor marine sau altă utilizare comercială a mării sau a fundurilor marine. Membrii Tribunalului nu pot exercita în nici un proces funcțiile de agent, consilier sau avocat.

Tribunalul îşi alege, pentru trei ani, preşedintele şi vicepreşedintele care sunt reeligibili. De asemenea, TIM îşi numeşte grefierul şi alți funcționari de care are nevoie. Tribunalul poate să constituie, după cum va considera necesar, camere compuse din cel puțin trei membri pentru soluționarea anumitor categorii de diferende. În vederea soluționării cu promptitudine a cauzelor, Tribunalul va constitui în fiecare an o cameră compusă din 5 membri, care va statua după o procedură sumară. Cheltuielile TIM sunt suportate de către statele-părți şi de către Autoritatea Internațională a Teritoriilor Submarine.

Ratione materiae competența Tribunalului se întinde asupra tuturor diferendelor şi cererilor care îi sunt supuse potrivit convenției, precum şi asupra tuturor chestiunilor prevăzute în mod special în orice alt acord, care conferă competență Tribunalului. *Ratione personae* au calitatea de a se prezenta în fața Tribunalului statele-părți la convenție, precum şi entitățile, altele decât statele-părți, în toate cazurile prevăzute în partea a XI („Zona") a convenției sau pentru orice diferend supus în conformitate cu orice alt acord care conferă competență Tribunalului şi este acceptat de toate părțile la diferend.

La examinarea unui diferend supus lui, Tribunalul va aplica dispozițiile convenției şi celelalte reguli de drept internațional care nu sunt incompatibile cu aceasta. Aceasta nu aduce atingere facultății pe care o are Tribunalul de a statua *ex aequo et bono* dacă părțile în diferend sunt de acord.

Diferendele pot fi aduse în fața TIM, după caz, fie prin notificarea oricărui compromis, fie printr-o cerere adresată grefierului. În ambele cazuri în notificare trebuie să se indice obiectul diferendului şi părțile. Din momentul acceptării compromisului sau cererii, grefierul le va comunica imediat tuturor celor interesați, precum şi tuturor statelor-părți. Pe durata procedurii, Tribunalul poate ordona măsuri conservatorii. Tribunalul va emite ordonanțe pentru conducerea procesului şi stabilirea formelor şi termenilor în care fiecare parte trebuie să-şi prezinte concluziile. El va lua toate măsurile referitoare la administrarea probelor.

Audierile vor fi conduse de către preşedinte şi, în lipsa acestuia, de către vicepreşedinte. Ele sunt publice, în afara cazului când Tribunalul va hotărî altfel sau dacă părțile ar cere ca şedințele să fie închise. Atunci când una dintre părți la diferend nu se prezintă în fața Tribunalului sau nu face uz de mijloacele pe care le are la dispoziție, cealaltă parte poate cere Tribunalului continuarea procedurii şi luarea unei hotărâri. Absența uneia din părți sau faptul că una dintre părți nu face uz de mijloacele pe care le are la dispoziție, nu pot constitui un obstacol pentru desfăşurarea procedurii.

Atunci când într-un diferend un stat-parte consideră că are un interes de ordin juridic, acesta se poate adresa Tribunalului cu o cerere pentru intervenție în proces. Dacă Tribunalul admite cererea de intervenție, hotărârea sa privind diferendul va fi obligatorie pentru statul care a intervenit, dar numai în măsura în care se referă la aspectele care au făcut obiectul intervenției. Tribunalul, înainte de a lua hotărârea, trebuie să se asigure nu numai că are competența de a soluționa diferendul, ci şi că cererea este întemeiată *de jure* şi *de facto*.

Hotărârile TIM se iau cu majoritatea membrilor prezenți. În caz de egalitate a voturilor, votul preşedintelui sau al celui care îl înlocuieşte va fi preponderent. Hotărârea trebuie să fie motivată, menționând numele membrilor Tribunalului care au participat la luarea ei. Dacă hotărârea nu exprimă, în tot sau în parte, opinia unanimă a membrilor Tribunalului, orice membru are dreptul să anexeze opinia sa separată. Hotărârea se va semna de către preşedinte şi grefier. Ea va fi citită în şedință publică, fiind notificate părțile la diferend.

Hotărârea Tribunalului este definitivă şi toate părţile trebuie să i se conformeze. Ea nu este obligatorie decât pentru părţile în litigiu şi numai pentru cauza rezolvată. La cererea oricărei dintre părţi, în caz de contestaţie privind sensul şi cuprinsul hotărârii, Tribunalul este competent să o interpreteze.

Camera pentru Reglementarea Diferendelor referitoare la Teritoriile Submarine a Tribunalului Internaţional pentru Dreptul Mării. În cadrul TIM, pentru soluţionarea unei categorii aparte de diferende, legate de teritoriile submarine se constituie o Cameră, compusă din 11 membri aleşi de către TIM dintre membrii săi, cu majoritatea voturilor acestora. În alegerea membrilor Camerei trebuie să se asigure reprezentarea principalelor sisteme juridice din lume şi o repartizare geografică echitabilă. Membrii camerei vor fi aleşi din trei în trei ani, iar mandatul lor nu va putea fi reînnoit decât o dată. Pentru a constitui Camera este necesar un cvorum de 7 din membrii aleşi de Tribunal.

Camera astfel constituită are competenţă să soluţioneze următoarele categorii de diferende rezultate din activităţile desfăşurate în zona internaţională a spaţiilor submarine, cum ar fi: diferendele între statele-părţi referitoare la interpretarea sau aplicarea convenţiei în partea ce ţine de regimul juridic al zonei, diferendele între un stat parte şi Autoritatea internaţională a teritoriilor submarine, diferendele cu privire la răspunderea Autorităţii ş.a.[5]

Tribunalul arbitral. În principiu, orice stat-parte la Convenţia din 1982 este liber să aleagă printr-o declaraţie scrisă mijloacele jurisdicţionale de rezolvare a eventualelor diferende maritime. Un stat, care nu a făcut o atare declaraţie, în situaţia apariţiei unui diferend în care este implicat, este considerat că a acceptat jurisdicţia tribunalului arbitral, constituit potrivit anexei a VII la Convenţia din 1982. De asemenea, tribunalul arbitral va fi competent să soluţioneze diferendul şi în situaţia când părţile în litigiu nu au acceptat aceeaşi procedură de soluţionare, sub rezerva unei decizii contrare a părţilor implicate. În condiţiile enunţate, orice parte la un diferend poate să-l supună procedurii de arbitraj prevăzute în anexă, printr-o notificare adresată celeilalte sau celorlalte părţi la diferend. Această notificare va fi însoţită de o prezentare a concluziilor şi a motivelor pe care acestea se sprijină.

Membrii tribunalului arbitral se desemnează de pe o listă de arbitri, întocmită de Secretarul General al ONU[6]. Pentru întocmirea listei fiecare stat-parte la convenţie poate să desemneze patru arbitri care au experienţă în problemele maritime şi care se bucură de o perfectă reputaţie în ceea ce priveşte imparţialitatea, competenţa şi integritatea. Numele unui arbitru va rămâne pe listă până când este retras de către statul parte care l-a desemnat, înţelegându-se că arbitrul menţionat va continua să-şi exercite funcţiile până la rezolvarea cauzelor aflate în faţa oricărui tribunal arbitral în care el a fost numit.

Tribunalul arbitral se compune din cinci membri după următoarea procedură. Partea care declanşează procedura va numi un membru care este ales, de preferinţă, de pe lista arbitrilor şi care poate să fie dintre cetăţenii săi. Numele membrului astfel numit va figura în notificarea adresată celeilalte părţi. Cealaltă parte la diferend, la rândul său, va numi, în termen de 30 de zile, calculat de la primirea notificării, un membru, care este ales, de preferinţă, de pe listă şi care poate să fie dintre cetăţenii săi. Dacă numirea nu intervine în acest termen, partea care a declanşat procedura poate, într-un interval de două săptămâni de la expirarea acestui termen, să ceară ca această numire să fie făcută de preşedintele Tribunalului Internaţional al Dreptului Mării.

Ceilalţi trei membri vor fi numiţi de comun acord de către părţi. Ei vor fi aleşi, de preferinţă, de pe listă şi vor fi cetăţeni ai unor state terţe, dacă părţile nu convin altfel. Apoi părţile la diferend vor numi preşedintele tribunalului arbitral dintre aceşti trei membri. Dacă, în termen de 60 de zile de la data primirii notificării de iniţiere a procedurii, părţile nu ajung la un acord asupra numirii unuia sau mai multor membri ai tribunalului arbitral, care urmau să fie desemnaţi de comun acord sau asupra numirii preşedintelui, orice parte la diferend poate, în termen de 2 săptămâni, cere ca această numire să fie făcută de preşedintele Tribunalului Internaţional al Dreptului Mării.

În ambele situaţii, dacă preşedintele TIM nu este în măsură să efectueze aceste numiri sau dacă el este cetăţean al uneia dintre părţile la diferend, numirea se va efectua de către membrul cel mai vechi al tribunalului, care este disponibil şi care nu este cetăţean al nici uneia dintre părţi. Numirile se vor efectua prin desemnarea unor persoane de pe lista arbitrilor în termen de 30 de zile de la primirea cererii şi cu consultarea părţilor. Membrii astfel numiţi trebuie să fie de naţionalităţi diferite şi să nu fie în serviciul nici uneia dintre părţile la diferend. Ei nu trebuie să aibă domiciliul pe teritoriul vreuneia dintre ele şi nici să fie cetăţeni ai vreuneia dintre ele.

Un tribunal arbitral astfel constituit îşi stabileşte el însuşi procedura, dând fiecărei părţi posibilitatea de a fi ascultată şi de a-şi susţine cauza. Părţile la diferend trebuie să faciliteze sarcina tribunalului arbitral şi, în special, conform legislaţiei lor şi prin toate mijloacele aflate la dispoziţia lor:

- să furnizeze tribunalului arbitral toate documentele, facilităţile şi informaţiile pertinente,

- să permită, atunci când acest lucru este necesar, să citeze şi să audieze martori sau experţi şi să se deplaseze la faţa locului.

Dacă tribunalul arbitral nu decide altfel, datorită circumstanţelor speciale ale speţei, cheltuielile acestuia, inclusiv remunerarea membrilor săi vor fi suportate în părţi egale de către părţile la diferend.

Hotărârile tribunalului arbitral vor fi luate cu majoritatea membrilor săi. Absenţa sau abţinerea a mai puţin de jumătate din numărul membrilor săi nu va împiedica tribunalul arbitral să statueze. În caz de vot egal, votul preşedintelui va fi preponderent.

Ca şi în cazul TIM, dacă una dintre părţile la diferend nu se prezintă sau nu face uz de mijloacele pe care le are la dispoziţie, cealaltă parte poate să ceară tribunalului arbitral să continue procedura şi să dea o hotărâre. Absenţa uneia dintre părţi sau faptul că una dintre părţi nu face uz de mijloacele pe care le are la dispoziţie nu poate constitui un obstacol pentru desfăşurarea procedurii. Înainte de a da sentinţa, tribunalul arbitral trebuie să se asigure nu numai că are competenţa de a soluţiona diferendul, ci şi că cererea este fondată în fapt şi în drept.

Sentinţa tribunalului arbitral trebuie să conţină obiectul diferendului, să fie motivată, să menţioneze numele membrilor tribunalului arbitral, care au participat, şi data la care a fost pronunţată. Orice membru al tribunalului arbitral poate alătura la hotărâre o expunere a opiniei sale separate.

Sentinţa este definitivă şi fără apel, în afara cazului în care părţile la diferend au convenit dinainte asupra unei proceduri de apel. Toate părţile la diferend trebuie să se conformeze acesteia. Orice neînţelegere care ar putea apărea între părţile la diferend în ceea ce priveşte interpretarea sau modul de executare a sentinţei poate fi supusă de către una din părţi, spre a decide, tribunalului arbitral care a pronunţat sentinţa. În acest scop, locurile vacante se vor completa după metoda urmată pentru numirea iniţială a membrilor tribunalului.

Dacă toate părţile la diferend sunt de acord, orice contestaţie de acest gen poate fi supusă unei alte curţi sau unui alt tribunal, competente pentru soluţionarea diferendelor maritime potrivit convenţiei.

Tribunal arbitral special. Pe lângă procedura obişnuită de arbitraj, convenţia prevede în anexa nr. VIII constituirea unui tribunal arbitral special.

Pornindu-se de la diversitatea problematicii maritime, precum şi de la amploarea raporturilor existente în domeniile pescuitului, protecţiei mediului marin, cercetării ştiinţifice marine, navigaţiei, s-a conturat opinia că orice parte la un diferend în sfera acestor probleme poate să-l supună unei proceduri speciale de arbitraj printr-o notificare adresată celeilalte sau celorlalte părţi la diferend.

Instituirea procedurilor speciale are o mare importanţă practică , deoarece nivelul tehnic ridicat al problemelor examinate şi consecinţele soluţiilor adoptate implică folosirea cunoştinţelor particulare ale unor experţi de înaltă calificare.[7]

Prin urmare tribunalul arbitral special este competent să examineze orice diferend referitor la interpretarea sau aplicarea articolelor convenţiei privind:

1. pescuitul;
2. protecţia şi conservarea mediului marin;
3. cercetarea ştiinţifică marină;
4. navigaţia, inclusiv poluarea cauzată de nave sau prin imersiune.

Pentru fiecare dintre aceste domenii se va întocmi şi se va ţine câte o listă de experţi. În domeniul pescuitului, lista experţilor va fi întocmită şi păstrată de către Organizaţia Naţiunilor Unite pentru Alimentaţie şi Agricultură, în domeniul protecţiei şi conservării mediului marin – de către Programul Naţiunilor Unite pentru Mediul Înconjurător, în domeniul cercetării ştiinţifice marine — de către Comisia Oceanografică Interguvernamentală, în domeniul navigaţiei, inclusiv poluarea cauzată de nave sau prin imersiune — de către Organizaţia Maritimă Internaţională sau, în fiecare caz, de către organul subsidiar corespunzător căruia organizaţia, programul sau comisia în cauză i-au delegat această funcţie.

Fiecare stat-parte poate desemna, în fiecare dintre aceste domenii, doi experţi ai căror competenţă juridică, ştiinţifică sau tehnică în materie este stabilită şi general recunoscută şi care se bucură de o perfectă reputaţie de imparţialitate şi integritate. În acest sens, pentru fiecare domeniu, se constituie câte o listă aparte[8]. Numele unui expert va rămâne pe listă până ce va fi retras de către statul parte care l-a desemnat, înţelegându-se că acest expert va continua să-şi exercite funcţiile în cadrul unui tribunal arbitral special în care a fost numit, până la încheierea procedurii în faţa acestuia.

Modalitatea declanşării procedurii este similară tribunalului arbitral. Ca şi tribunalul arbitral, cel special se compune din cinci membri. Partea care declanşează procedura va numi doi membri, dintre care unul poate să fie dintre cetăţenii săi, aleşi de preferinţă din listele de experţii în domeniul obiectului litigiului şi numele lor vor figura în notificarea adresată celeilalte părţi. Cealaltă parte la diferend va numi, în termen de 30 de zile, calculat de la primirea notificării, şi ea doi membri care sunt aleşi de preferinţă din listă sau liste, şi dintre care unul poate să fie dintre cetăţenii săi. Dacă numirea nu are loc în acest termen, partea care a declanşat procedura poate, într-un interval de

două săptămâni de la expirarea acestui termen, să ceară efectuarea acestei numiri Secretarului General al ONU.

Apoi, părțile la diferend îl vor numi, de comun acord, pe președintele tribunalului arbitral special, care va fi ales de preferință din listele corespunzătoare şi va fi cetățean al unui stat terț, dacă părțile nu convin altfel. Dacă, în termen de 30 de zile de la data primirii notificării, părțile nu au putut ajunge la un acord cu privire la numirea președintelui, atunci în termen de două săptămâni ele pot încredința această sarcină unei persoane sau unui stat terț ales de ele, în caz contrar, Secretarul General al ONU va efectua aceste numiri la cererea lor, în termen de 30 de zile. Aceste numiri vor fi efectuate din lista sau listele de experți cu consultarea părților la diferend şi a organizației internaționale corespunzătoare. Membrii astfel numiți trebuie să fie de naționalități diferite şi să nu fie în serviciul vreuneia dintre părțile la diferend. Ei, de asemenea, nu trebuie să aibă domiciliul pe teritoriul vreuneia dintre părți şi nici să fie cetățeni ai vreuneia dintre ele.

Procedura de examinare a cauzei supuse tribunalului arbitral special este similară procedurii tribunalului arbitral.

Bibliografie:

1. Daillier Patrick, Pellet Alain, Nguyen Quoc Dinh. Droit international public. – Paris: L.G.D.J., 7-ème édition, 2002.

2. Яковлев И.И. *Международный орган по морскому дну*. – Москва: 1985.

3. Колосов Ю.М., Кривчикова Э.С. *Международное право*. – Москва: Международные отношения, 2003.

4. Mazilu D. *Dreptul Mării. Tendințe şi orientări contemporane*. – Bucureşti: 1980.

5. Mazilu D. *Dreptul mării*. – Bucureşti: Ed. Academiei, 1989.

*6. Мировой океан и международное право***.** В пяти книгах. – Москва: 1987.

7. Mouldi Marsit Mohamed. *Le Tribunal du droit de la mer*. – Paris: Ed. Pedone, 1999.

8. Мовчан А.П. *Мировой океан и международное право. Основы современного правопорядка в Мировом океане*. – Москва: Наука, 1986.

9. Молодцов С.В. *Международное морское право*. – Москва, 1987.

10. Niciu M. *Culegere de documente de drept internațional public*. Volumul I. – Bucureşti: Lumina Lex, 1997.

11. Hess Ph.J., Beurier J.P. ş.a. *Droit de la mer*: Juris Service, 1995.

12. Lucchini L., Voelckel M. *Droit de la mer*. – Paris: Ed. Pedone, 1990.

13. Hill Ch. *Le régime international des détroits maritimes*: R.C.A.D.I., 1993.

14. Pancracio Jean-Paul. *Droit international des espaces*. – Paris: Ed. Armand Colin, 1997.

15. Patey Jacques. *Aspects actuels du probleme de la fixation de la largeur de la mer territoriale*. Publicat pe http://www.persee.fr/web/revues/home/prescript/article/polit_0032-342x_1958_num_23_6_2424

16. Perruchoud R. Le régime de neutralité du Canal de Panama. – Paris: PUF, 1983.

17. Preda A., Bărbulescu N. *Curtea Internațională de Justiție şi Dreptul Mării*: Ed. Finmedia, 1999.

18. Sârcu D. Unele reflecții asupra platoului continental // Analele ştiințifice ale Universității de Stat din Moldova.-Seria „Ştiințe socioumanistice".-Volumul I.-Chişinău: CEP-USM.-2005.-Pp. 166-168.

19. Siegfried A. *Les canaux internationaux et les grandes voies maritimes mondiales*: R.C.A.D.I., 1949.

20. Словарь международного морского права. – Москва, 1985.

21. Молодцов С.В. *Международное морское право*. – Москва, 1987.

Referințe bibliografice:

(Endnotes)

[1] Мовчан А.П. *Мировой океан и международное право. Основы современного правопорядка в Мировом океане*. – Москва: Наука, 1986, с. 223.

[2] Lista conciliatorilor este publicată pe http://www.un.org/Depts/los/settlement_of_disputes/conciliators_arbitrators.htm

[3] A se vedea site-ul oficial al Tribunalului: http://www.itlos.org/start2_fr.html

[4] Regulamentul, cu ultimele amendamente din 17 martie 2009, este publicat pe site-ul Tribunalului.

[5] A se vedea lista categoriilor de diferende oferită de articolul 187 din Convenția din 1982.

[6] Lista arbitrilor este publicată pe http://www.un.org/Depts/los/settlement_of_disputes/conciliators_arbitrators.htm

[7] Mazilu D. *Dreptul Mării. Tendințe şi orientări contemporane*. – Bucureşti: 1980, pp.190-191.

[8] Lista este publicată pe http://www.un.org/Depts/los/settlement_of_disputes/experts_special_arb.htm

Copyright© Diana SÎRCU, 2009.